

Til Norges Bank

29.11.2022

Tilrådning om å utelukke Korea Gas Corp fra Statens pensjonsfond utland

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke Korea Gas Corporation (KOGAS) fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner. Tilrådommen gjelder selskapets virksomhet i Myanmar.

Ved utgangen av 2021 eide SPU aksjer for 51,8 millioner kroner i selskapet, tilsvarende en eierandel på 0,19 prosent. KOGAS er notert på den koreanske børsen.

KOGAS driver hovedsakelig med import av naturgass til hjemmemarkedet, bygger og vedlikeholder gassterminaler og gassledninger i Sør-Korea og internasjonalt og har andeler i offshore gassfelt. I Myanmar er KOGAS partner i et fellesforetak med det statlige oljeselskapet Myanma Oil and Gas Enterprise (MOGE) i Shwe-prosjektet, et gassfelt utenfor kysten av Myanmar. GAIL har en minoritetsandel i prosjektet. MOGE er kontrollert av militæret i Myanmar og er underlagt sanksjoner fra EU og flere andre land, blant annet Norge.

I februar 2021 gjennomførte militæret i Myanmar statskupp. Etter kuppet har de væpnede konfliktene i landet blitt intensivert. FNs høykommissær for menneskerettigheter har fremholdt at de militæres handlinger vil kunne kvalifisere som forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Overgrepene mot sivilbefolkningen er pågående, og det er stor fare for nye, svært grove overgrep fra militæret.

Som i tidligere tilrådommer legger rådet vekt på om selskapenes forretningsvirksomhet i Myanmar bidrar til å styrke militærets finansielle kapasitet, og at forretningssamarbeid med enheter kontrollert av militæret innebærer en særlig høy risiko for medvirkning til militærets krenkelser. For rådet er det vesentlig at FNs høykommissær for menneskerettigheter fraråder et økonomisk samarbeid med militære enheter, at sanksjonene mot MOGE nettopp er begrunnet med at inntekter fra disse selskapene øker militærets evne til å begå grove normbrudd, og at KOGAS ikke kan vise til tiltak som reduserer denne risikoen. Etter militærkuppet i 2021 utgjør inntektene fra olje- og gassindustrien den største inntektskilden for militæret.

Etikkrådet antar at selskapet neppe vil ha tilstrekkelig innflytelse til å kunne hindre nye krenkelser så lenge militæret har makten i landet. Etter rådets oppfatning vil selskapet i denne situasjonen ikke ha andre muligheter enn å trekke seg ut av samarbeidet med MOGE for å unngå medvirkning til normbrudd. KOGAS har ikke indikert at selskapet vil gjøre dette. Dette leder rådet til å anta at selskapet vil forbli i landet, og at det vil fortsette å generere betydelige inntekter til juntaen. Rådet konkluderer derfor med at risikoen for medvirkning til krenkelser av individers rettigheter i krig- eller konfliktsituasjoner er uakseptabel, og anbefaler derfor at selskapet utelukkes fra SPU.

Innhold

1	Innledning	1
	1.1 Hva rådet har tatt stilling til	1
	1.2 Kilder	3
2	Bakgrunn	3
	2.1 Situasjonen i Myanmar	3
	2.2 Myanma Oil and Gas Enterprise	6
3	KOGAS' forretnings samarbeid med MOGE	6
4	Informasjon fra selskapet	8
5	Etikkrådets vurdering	9
6	Tilrådning	10

1 Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland har vurdert SPUs investering i Korea Gas Corporation¹ (KOGAS) opp mot krig og konfliktkriteriet for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU (de etiske retningslinjene).² Tilrådingen gjelder selskapets forretningssamarbeid med det statlige oljelselskapet Myanma Oil and Gas Enterprise (MOGE) som er kontrollert av militæret i Myanmar.

KOGAS har hovedsakelig virksomhet innen import av naturgass til hjemmemarkedet og bygging og vedlikehold av gassterminaler og gassledninger i Sør-Korea og internasjonalt. KOGAS har også andeler i flere lete- og produksjonsblokker i offshore gassfelt, blant annet i Myanmar.³

KOGAS har hovedkontor i byen Daegu i Sør-Korea og er notert på den koreanske børsen. Den koreanske stat har en eierandel på 34,1 prosent og er største aksjonær i selskapet. Ved utgangen av 2021 eide SPU aksjer for 51,8 millioner kroner i selskapet, tilsvarende en eierandel på 0,19 prosent.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har vurdert SPUs investering i KOGAS opp mot de etiske retningslinjene § 4 bokstav b: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for (...) alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.»

På grunn av den særlige risikoen for å medvirke til alvorlige normbrudd i krig og konfliktområder legger rådet til grunn at selskaper som har virksomhet i slike områder, må utvise en særlig aktsomhet. Et slikt skjerpet aktsomhetskrav følger av flere internasjonale retningslinjer.⁴ Det er også bekreftet i stortingsmeldingen

¹ Issuer ID 210754

² Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland, <https://lovdata.no/forskrift/2014-12-18-1793>.

³ KOGAS' hjemmeside, <http://www.kogas.or.kr/site/eng/101010000000>

⁴ Se for eksempel Report of the Working Group on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, *Business, human rights and conflict-affected regions: towards heightened action*, <https://undocs.org/en/A/75/212> og Global Compact/PRI's *Guidance on Responsible Business in Conflict Affected and High-Risk Areas: A Resource for Companies and Investors*, https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2FPeace_and_Business%2FGuidance_RB.pdf.

om Statens pensjonsfond for 2021⁵ og ligger til grunn for flere tidligere tilrådninger under dette kriteriet.⁶

I vurderingen av hva som utgjør alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner, baserer rådet seg på internasjonalt anerkjente konvensjoner og autoritative tolkninger av disse. Av særlig betydning er felles artikkel 3 i Genèvekonvensjonene som verner sivile i ikke-internasjonale væpnede konflikter. Menneskerettighetene gjelder også uavhengig av om det foreligger en konfliktsituasjon. Særlig relevant i denne saken er FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 6, 7, 9, 21 og 22 som verner retten til liv, frihet og trygghet, frihet fra tortur samt forsamlings- og ytringsfrihet.⁷

I vurderingen av selskapets medvirkning legger rådet vekt på at det må være en sammenheng mellom selskapets virksomhet og krenkelsene. Videre må selskapet enten aktivt ha medvirket til normbruddene eller hatt kunnskap om dem, men unnlatt å forsøke å hindre dem på en formålstjenlig måte. Dersom det ikke er mulig å hindre normbruddene, mener Etikkrådet i utgangspunktet at selskapet må trekke seg ut av virksomheten. Fra NOU 2020:7 Verdier og ansvar, som omhandler det etiske rammeverket for SPU, følger det at de etiske retningslinjene er «ment å dekke medvirkning til alvorlige krenkelser som er foretatt av andre enn selskapet. Selskaper kan sies å medvirke til krenkelser gjennom for eksempel å levere varer eller tjenester til eller inngå i forretningsforhold med parter i en konflikt som begår alvorlige krenkelser.»⁸

De etiske retningslinjene er også fremoverskuende, og normbruddene må derfor være pågående, eller det må være en uakseptabel risiko for at krenkelser kan skje i fremtiden. I vurderingen av risikoen for nye krenkelser kan tidligere normbrudd gi en indikasjon på fremtidige handlingsmønstre.

⁵ St.meld 24 (2020-2021) Statens pensjonsfond 2021, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-24-20202021/id2843255/>

⁶ Se Etikkrådets tilrådninger vedrørende Kirin Holdings og Adani Ports & Special Economic Zone Ltd, <https://etikkradet.no/tilradninger/alvorlige-krenkelser-av-individers-rettigheter-i-krig-og-konflikt/>

⁷ Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6.

⁸ NOU 2020: 7 Verdier og ansvar — Det etiske rammeverket for Statens pensjonsfond utland, kap. 13.3, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-7/id2706536/>

1.2 Kilder

Denne tilrådingen er basert på offentlig tilgjengelig informasjon fra FN-organer, internasjonale domstoler, media, sivilt samfunn og offentlige organer, og informasjon fra KOGAS.

2 Bakgrunn

2.1 Situasjonen i Myanmar

Første februar 2021 gjennomførte militæret i Myanmar (*Tatmadaw*) statskupp og erklærte at øverstkommanderende Min Aung Hlaing og *the State Administrative Council* hadde overtatt makten i landet. Etter kuppet viste hundretusener av sivile motstand mot kuppet gjennom boikotter, streiker og demonstrasjoner over hele landet. Motstanden ble møtt med voldelige reaksjoner fra militæret, og over tusen mennesker er blitt drept etter kuppet.⁹

I en rapport fra juni 2022 beskriver FNs høykommissær for menneskerettigheter situasjonen i landet slik:

*«What we are witnessing today is the systematic and widespread use of tactics against civilians, in respect of which there are reasonable grounds to believe the commission of crimes against humanity and war crimes. Since February 2021, at least 1,900 killings by the military have been reported. The humanitarian situation is dire. One million individuals have been registered by the UN as internally displaced while some 14 million remain in urgent need of humanitarian assistance. [...] more than 13,500 people, including politicians, media professionals, lawyers, civil society leaders and other members of civil society, have reportedly been arrested for opposing the Tatmadaw's purported seizure of power. More than 10,500 remain in detention.»*¹⁰

Høykommissæren beskrev også den forferdelige situasjonen til det muslimske rohingya-samfunnet, der militæret har fortsatt *«to threaten and marginalize the Rohingya and to implement strict discriminatory limitations on their movement. In the*

⁹ FNs høykommissær for menneskerettigheter, *Myanmar: UN report calls for urgent action to end human rights catastrophe*, 23. september 2021, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27521&LangID=E>

¹⁰ FNs høykommissær for menneskerettigheter, *50th Session of the Human Rights Council Oral update on Myanmar*, 14. juni 2022, <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/06/50th-session-human-rights-council-oral-update-myanmar>

*past weeks, over 300 Rohingya have been arrested for traveling, what they call, 'illegally' outside their communities. Hundreds have been prosecuted and sentenced to prison terms up to two years for exercising their basic right to freedom of movement».*¹¹

Mange av de som er blitt internert, har også vært utsatt for tortur, og et ukjent antall har omkommet i fengslene.¹² Undersøkelser som *the UN Independent Investigative Mechanism for Myanmar* har gjennomført, viser at også barn er blitt torturert, innkalt til militærtjeneste og vilkårlig fengslet «*including as proxies for their parents.*»¹³ Andre rapporterte overgrep fra militæret og væpnede grupper omfatter gjengvoldtekt og andre seksuelle overgrep mot kvinner. Mange av ofrene tilhører den etniske minoriteten Rohingyaene.¹⁴ FNs spesialrapportør for Myanmar rapporterte i oktober i år om at militære stryker i løpet av de siste månedene systematisk har bombet, brent og massakrert sivile, herunder også barn. «*These forces have killed thousands and displaced nearly one million people since the coup.*»¹⁵

I juli ble fire demokratiaktivister henrettet av militæret på tross av gjentatte oppfordringer fra FN og det internasjonale samfunn om ikke å gjennomføre

¹¹ Se fotnote 10.

¹² Se fotnote 10 og FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Myanmar, *Losing a generation: how the military junta is devastating Myanmar's children and undermining Myanmar's future*, Menneskerettighetsrådet, 50. sesjon, 14. juni 2022, A/HRC/50/CRP.1, <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc50crp1-conference-room-paper-special-rapporteur-losing-generation>.

¹³ UN News, Myanmar: *Crimes against humanity committed systematically, says UN report*, 9 august 2022, <https://news.un.org/en/story/2022/08/1124302> og FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Myanmar, A/HRC/50/CRP.1.

¹⁴ FNs Menneskerettighetsråd, Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar, 12. september 2018, <https://undocs.org/en/A/HRC/39/64>.

¹⁵ FNs generalforsamling, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human right in Myanmar*, 12. oktober 2022, A/77/2955, https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2022-10%2FA-77-2955-UNSR-Myanmar-AUV_0.docx&wdOrigin=BROWSELINK

henrettelsene.¹⁶ Ytterligere 84 politiske fanger er dømt til døden med høy risiko for å bli henrettet.¹⁷

FNs høykommissær har gjentatte ganger appellert til næringslivet med virksomhet i Myanmar «*to cease working with entities owned by or affiliated with the military, [...] and ensure that such businesses are not involved in joint ventures or other revenue-sharing arrangements with the military of Myanmar or businesses under their influence.*»¹⁸ Også i sin oppdatering til Menneskerettighetsrådet i juni 2022 kom hun med sterke oppfordringer om å intensivere aksjonene mot juntaen, blant annet om «*placing increased restrictions targeting military-controlled financial holdings and business interests, and limiting their access to foreign currencies to restrict their ability to purchase military equipment and supplies.*»¹⁹ Også FNs spesialrapportør for Myanmar oppfordrer til å svekke miliærets finansielle evne «*by sanctioning the Myanmar Foreign Trade Bank, Myanma Oil and Gas Enterprise, and other key sources of revenue.*»²⁰

Militæret i Myanmar har også i mange år før kuppet begått ekstreme overgrep mot sivilbefolkningen. På bakgrunn av disse overgrepene er det pågående saker i Den internasjonale domstolen for brudd på folkemordkonvensjonen²¹ og i Den internasjonale straffedomstolen for forbrytelser mot menneskeheten.²²

¹⁶ FNs Høykommissær for menneskerettigheter, *Myanmar: Bachelet condemns executions, calls for release of all political prisoners*, pressemelding, 25. juli 2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/07/myanmar-bachelet-condemns-executions-calls-release-all-political-prisoners>

¹⁷ Se fotnote 15.

¹⁸ FNs Menneskerettighetsråd, *Situation of human rights in Myanmar since 1 February 2021*, Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights, A/HRC/49/72, para 76e.

¹⁹ FNs Høykommissær for menneskerettigheter, *50th Session of the Human Rights Council Oral update on Myanmar*, 14. juni 2022, <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/06/50th-session-human-rights-council-oral-update-myanmar>

²⁰ FNs generalforsamling, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human right in Myanmar*, 12 oktober 2022, A/77/2955.

²¹ Internasjonale domstolen, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar)*, <https://www.icj-cij.org/en/case/178>

²² Internasjonale straffedomstolen, *Bangladesh/Myanmar, Situation in the People's Republic of Bangladesh/Republic of the Union of Myanmar*, <https://www.icc-cpi.int/bangladesh-myanmar>

2.2 Myanmar Oil and Gas Enterprise

Det statlige olje- og gasselskapet i Myanmar er den største inntektskilden til staten Myanmar. Etter kuppet er MOGE kontrollert av militæret. MOGE deltar i fellesforetak med utenlandske selskaper som utvinner olje og gass i Myanmar. MOGEs inntekter kommer fra salg av olje- og gass, samt royalties som selskapene i fellesforetakene må betale.

Ifølge *Extractive Industries Transparency Initiative* (EITI) var den totale inntekten fra olje- og gassektoren i Myanmar nær 727 millioner USD i regnskapsåret 2017-2018, tilsvarende 72 prosent av statens inntekter fra ressursutvinningssektoren. Ved slutten av samme regnskapsår hadde MOGE 4,6 milliarder USD stående på egne konti som var holdt utenfor statsbudsjettet.²³ Mesteparten av inntektene kommer fra gass eksport som står for rundt 50 prosent av Myanmar's valutainntekter. I 2021-2022 forventet departementet for planlegging, finans og industri at MOGEs inntekter fra offshore og rørledningsprosjekter ville utgjøre 1,5 milliarder USD.²⁴

Den 21. februar 2022 innførte EU sanksjoner mot MOGE. EU begrunner dette med at MOGE «*is controlled by and generates revenue for the Tatmadaw, therefore contributing to its capabilities to carry out activities undermining democracy and the rule of law in Myanmar/Burma.*»²⁵

3 KOGAS' forretnings samarbeid med MOGE

Shwe-gassprosjektet omfatter et naturgassfelt som ligger utenfor Rakhine-kysten i Bengalbukta. Gassfeltet ble oppdaget i 2004, og produksjonen ble startet opp i 2013. Prosjektet, som omfatter A1- og A3-blokkene, er et fellesforetak der KOGAS har en andel på 8,5 prosent. POSCODaewoo er operatør i fellesforetaket (51

²³ Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) 2019, *EITI Myanmar, Report 2017-2018*, januar 2019 <https://eiti.org/documents/myanmar-2017-2018-eiti-report>.

²⁴ Publish What You Pay, Policy briefing June 2021: *Financing the Military in Myanmar: Analysis of Gas Revenues*, <https://www.pwyp.org/wp-content/uploads/2021/06/Financing-the-Military-in-Myanmar.pdf>

²⁵ Council Implementing Regulation (EU) 2022/239 of 21 February 2022 implementing Regulation (EU) No 401/2013 concerning restrictive measures in view of the situation in Myanmar/Burma, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2022.040.01.0010.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A040%3ATOC>

prosent). De øvrige partnere er MOGE (15 prosent), ONGC Videsh (India) (17 prosent) og GAIL (India) (8,5 prosent).²⁶

Selskapene har de samme eierandelene i rørledningen «the Shwe Offshore Pipeline» som fører gassen i land fra feltet og til terminalen i Kyaukphyu i Rakhine-staten der gassen blir fraktet videre til Kina gjennom the South East Asia Gas Pipeline (SEAGP).

SEAGP er en 800 km lang rørledning som krysser Myanmar over land til Nanning, Kina. Byggingen av rørledningen ble slutført i 2013.²⁷ SEAGP er et konsortium der China National Petroleum Corporation (gjennom CNPC-South East Asia Pipeline Company Limited) er kontrollerende eier (50,9 prosent) og der POSCO Daewoo har en andel på 25,041 prosent, ONGC Videsh eier 8,347 prosent, KOGAS og GAIL eier 4,1735 prosent hver og MOGE eier 7,4 per cent.²⁸

Utviklingen av Shwe-gassprosjektet fortsetter, og operatøren er i gang med fase 2 av prosjektet. Det omfatter boring av produksjonsbrønner som skal knyttes til den eksisterende Shwe-plattformen.²⁹ Produksjonen skal etter planen startes opp i løpet av 2022. POSCO Daewoo opplyser at selskapet i den tredje fasen av prosjektet vil fortsette med å bore letebrønner i A-3 blokken og bygge og installere en plattform for gasskompresjon.³⁰

For å drive petroleumsutvinning i Myanmar må selskaper inngå i fellesforetak med MOGE. Avtalene om fellesforetakene som KOGAS er med i, har to deler, én om oppstrømsvirksomheten med en produksjonsdelingsavtale og én om

²⁶ KOGAS' Overseas Business, <http://www.kogas.or.kr/site/eng/1030802000000>

²⁷ I 2011 anbefalte Etikkrådet å utelukke selskapene POSCO, Daewoo International Corporation, ONGC Videsh, GAIL og KOGAS på grunn av risikoen for medvirkning til menneskerettighetsbrudd knyttet til byggingen av SEAGP rørledningen tversover Myanmar i 2011. Finansepartementet som da var ansvarlig for å beslutte om rådets tilrådninger, konkluderte ikke i saken, <https://etikkradet.no/posco-daewoo-international-corporation-oil-and-natural-gas-corporation-ltd-ongc-gail-india-korea-gas-corporation-kogas-2/>

²⁸ Se fotnote 26.

²⁹ NS Energy, Shwe Gas Project, Bay of Bengal, Myanmar, <https://www.nsenergybusiness.com/projects/shwe-gas-project/>

³⁰ POSCO International, *Myanmar Shew project*, <https://www.poscointl.com/eng/oilNgas.do> og Myanmar Now, *POSCO continues development of Shwe gas project*, 27. oktober 2021, <https://www.myanmar-now.org/en/news/posco-continues-development-of-shwe-gas-project>

rørtransport av gassen som skjer gjennom et aksjeselskap der MOGE og de øvrige partnerne i fellesforetaket er aksjonærer.³¹

Shwe-prosjektet var forventet å produsere 30 prosent av all naturgass i Myanmar i 2021-2022. Shwe-prosjektet utgjør statens nest største inntektskilde fra gassproduksjon. Rundt 80 prosent av gassproduksjonen fra Shwe-feltet selges til Kina, men 20 prosent går til hjemmemarkedet.³² For finansåret 2018 ble gasseksportverdien fra Shwe-prosjektet anslått til 930,7 millioner USD.³³ Inntekten for gasstransporten gjennom SAEGP beløp seg i samme periode til nesten 402 millioner USD.

MOGEs inntekter kommer fra salg av gassen (i henhold til sin prosentvise andel i fellesforetaket) og produksjonsavgifter (royalties) fra partnerne i fellesforetaket.³⁴ Basert på data i EITIs siste rapport for Myanmar, har organisasjonen Publish What You Pay anslått at Shwe-prosjektet har bidratt med mellom 214 -471 millioner USD i årlige inntekter til MOGE.³⁵ KOGAS har ikke gitt noen informasjon om sine utbetalinger til MOGE.

Mens andre olje- og gasselskaper har annonsert sin intensjon om å trekke seg ut av prosjekter i Myanmar, har verken KOGAS eller noen av de andre partnerne i fellesforetaket meddelt slike intensjoner.³⁶

4 Informasjon fra selskapet

Etikkrådet kontaktet KOGAS i september 2022 med anmodning om informasjon om hvilke tiltak selskapet hadde gjennomført for å unngå å medvirke til menneskerettighetsbrudd i Myanmar. KOGAS svarte rådet senere samme

³¹ EITI 2019 og Publish What You Pay 2021.

³² EITI 2019.

³³ EITI 2019 og Publish What You Pay 2021.

³⁴ Publish what you pay (2021).

³⁵ Publish what you pay (2021).

³⁶ Den 21. januar 2022 annonserte PTTs forretningspartnere TotalEnergies og Chevron at de ville trekke seg ut av Yadana-prosjektet i løpet av 6 måneder på grunn av menneskerettighetssituasjonen i landet og slutte og betale inntekter til den myanmarske stat. TotalEnergies er nå ute av Myanmar, se seslakepts pressemelding *TotalEnergies Has Definitively Withdrawn from Myanmar*, 20.juli 2022, <https://totalenergies.com/media/news/press-releases/totalenergies-has-definitively-withdrawn-myanmar>.

måned. KOGAS har ikke kommentert på rådets utkast til tilråding om utelukkelse.

KOGAS skriver at selskapet har vært en finansiell investor med en minoritetsandel i fellesforetaket siden 2001. Selskapet «*has always upheld corporate social responsibility as one of its core values, especially in areas such as human rights, labor, environment, and anti-corruption.*» KOGAS opplyser også at operatørene i Shwe-prosjektet har gjennomført *on-site* aktomhetsvurderinger «*with focus on human rights.*» Videre har KOGAS, siden mai 2022, gjort det «*mandatory to assess human rights risks and prevent any violations of human rights on each stage of KOGAS's overseas projects.*»

Når det gjelder Myanmar, fremholder KOGAS at dersom noen av partnerne skulle trekke seg ut av fellesforetaket, ville det være et kontraktsbrudd og mest sannsynlig føre til at myanmarske myndigheter ville overta eierandelene som ville bli overført til MOGE. Dette ville «*inevitably lead to reinforcing MOGE's operational rights and increasing its profits from Myanmar's gas field business.*» Selskapet skriver videre at gassen fra Shwe-feltet er viktig for elektrisitesforsyningen i Myanmar og at stans i gassforsyningen ville ha svært negative konsekvensen for befolkningen i landet. KOGAS legger til at selskapene i fellesforetaket i 2021 og 2022 økte prosjektets bærekraftsbudsjett for å bidra med humanitære hjelpetiltak under pandemien og at de er fullstendig klar over «*the human rights related concerns of the international community.*»

5 Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har vurdert SPUs investeringer i KOGAS opp mot kriteriet om alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner i de etiske retningslinjene.

Overgrepene mot sivilbefolkningen i Myanmar er veldokumenterte og utgjør svært alvorlige brudd på humanitærretten og menneskerettighetene. Siden kuppet har mange sivile blitt drept og enda flere fengslet. Opprør og væpnet motstand mot kuppet er blitt møtt med intensivt bruk av makt og overgrep, både når det gjelder omfang og alvorlighet. Rådet mener at det er en høy risiko for at militæret vil fortsette å begå nye, svært grove overgrep. På grunn av risikoen for å medvirke til disse alvorlige krenkelsene, må selskaper som har virksomhet i Myanmar, utvise særlig aktsomhet.

I samsvar med tidligere tilrådingen legger Etikkrådet vekt på om selskapenes forretningsvirksomhet i Myanmar bidrar til å styrke militærets finansielle kapasitet. Rådet viser til at FNs høykommissær for menneskerettigheter har frarådet partnerskap med selskaper som er under militær kontroll og som genererer inntekter til militæret. Rådet merker seg at EUs sanksjoner mot MOGE

nettopp er begrunnet med at inntektene fra dette selskapene øker militærets evne til å begå grove normbrudd.

Olje- og gassindustrien utgjør den største inntektskilden for militæret, og inntektene fra Shwe-feltet er store. Alle partnerne i fellesforetaket genererer inntekter for militæret. I denne saken er medvirkningen knyttet til de inntektsstrømmene som selskapet genererer gjennom sin deltakelse i Shwe-konsortiet og som bidrar til å finansiere militærets virksomhet og overgrep. Gitt de alvorlige krenkelsene KOGAS medvirker til, mener rådet det ikke kan vektlegges at prosjektet slik KOGAS anfører, har positive bidrag til lokalsamfunnet.

Det er ikke klart for Etikkrådet hvilke aktsomhetsvurderinger som selskapet har gjort etter kuppet. Rådet antar at selskapet uansett ikke vil ha tilstrekkelig innflytelse til å kunne hindre nye krenkelser så lenge militæret har makten i landet. Etter rådets oppfatning vil selskapet i utgangspunktet ikke ha andre muligheter enn å trekke seg ut av landet for å unngå medvirkning til normbrudd. Rådet merker seg at flere oljeselskaper har annonsert at de har til hensikt å gjøre dette.

KOGAS har ikke gitt noen indikasjoner om at det vil endre eller avslutte forretnings samarbeidet med MOGE. Selskapet sier at kontraktmessige vilkår forhindrer det fra å trekke seg ut av fellesforetaket. Rådet antar derfor at selskapet vil forbli i landet og fortsette å generere betydelige inntekter til juntaen. Rådet konkluderer med at risikoen for medvirkning er uakseptabel og anbefaler derfor at selskapet utelukkes fra fondet.

6 Tilråding

Etikkrådet anbefaler å utelukke Korea Gas Corporation fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

Johan H.
Andresen
Leder

(Sign.)

Svein Richard
Brandtzæg

(Sign.)

Cecilie
Hellestveit

(Sign.)

Vigdis
Vandvik

(Sign.)

Siv Helen Rygh
Torstensen

(Sign.)